

УДК 378.147:81'271.12-057.875:37.036:808.5

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОЦЕСІ РОЗВИТКУ РИТОРИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ВИКЛАДАЧІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Д. В. Будянський

Харківський національний педагогічний університет ім. Г. С. Сковороди

вул. Артема, 29, м. Харків, 61002, Україна. E-mail: root@hnpu.edu.ua

Розглянуто актуальну освітню проблему сьогодення – розвиток риторичної культури сучасного викладача вищого навчального закладу засобами інформаційно-комунікаційних технологій. Автором доводиться думка щодо ефективності використання сучасних засобів навчання у системі професійної діяльності викладача, і зокрема, в процесі розвитку його риторичної культури. Розглянуто зміст і функціональні можливості основних інформаційно-комунікаційних технологій, які мають риторично-педагогічний потенціал. Це, зокрема, комп'ютер, Інтернет (web-ресурси риторичного спрямування), on-line комунікації, відео-курси, електронні підручники тощо. На основі аналізу існуючих інформаційно-комунікаційних технологій зроблено висновок щодо недостатнього забезпечення процесу розвитку риторичної культури цими засобами. Отже, підкреслюється думка щодо необхідності розробки та запровадження в освітню практику сучасних ВНЗ, адаптованих до потреб викладачів, які прагнуть розвинути власні ораторські якості.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології, риторична культура викладача ВНЗ.

АКТУАЛЬНІСТЬ РОБОТИ. Наразі Україна перебуває в епіцентрі євроінтеграційних процесів, які обумовлюють кардинальні зміни в усіх сферах суспільного життя. Вітчизняна освіта, як одна із пріоритетних галузей, також потребує нових підходів до організації навчально-виховного процесу. Важливу роль у підвищенні якості освіти відіграють педагогічні інновації, сучасні засоби навчання, інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ), які забезпечують широкий доступ до освітніх послуг, підвищують рівень варіативності та інтерактивності освітнього процесу, сприяють оновленню змісту освіти відповідно до запитів суспільства. Застосування інформаційних технологій збільшує дидактичні можливості, забезпечує наочність, аудіо та відео підтримку і контроль, стимулює розвиток нових форм і методів навчання та виховання, що сприяє підвищенню рівня викладання, а, отже, і оптимізації освітньої системи в цілому.

На наш погляд, ІКТ можуть бути ефективно використані з метою розвитку риторичної культури викладача сучасного ВНЗ. Проте ця актуальна проблема не достатньо висвітлена у науковій літературі. Отже, аналіз існуючих на сьогодні інформаційно-комунікаційних технологій, які мають риторично-педагогічний потенціал, є метою даного дослідження.

МАТЕРІАЛ І РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ. Риторична культура – це високий рівень оволодіння риторичними знаннями, уміннями, навичками та способів їх прояву в процесі ораторської діяльності; інтегративна характеристика особистості, яка включає знання теорії та методики ораторського мистецтва, сукупність риторичних компетенцій, ціннісно-орієнтованих норм риторичної діяльності та індивідуально-творчий стиль її реалізації. Ефективна професійна діяльність викладача можлива тільки за наявності і застосуванні на практиці всіх перерахованих вище параметрів. Від рівня риторичної культури

залежить імідж і авторитет викладача, не тільки як компетентного і досвідченого лектора-оратора, педагога-майстра, але і висококультурної людини.

Розвиток риторичної культури викладача ВНЗ є одним із важливих завдань сучасної вищої освіти, розв'язання якого, на наш погляд, можливе перш за все шляхом створення умов для практичного оволодіння риторичними знаннями та уміннями, вдосконалення існуючих методів, а також розробка засобів, які дозволили б кожному виявити свою активність та творчість в галузі ораторсько-викладацької діяльності. Реалізації цього завдання в повній мірі сприяють інформаційно-комунікаційні технології, які забезпечують комфортне середовище навчання і дають можливість організувати продуктивну самостійну діяльність кожного викладача.

Використання ІКТ в процесі розвитку риторичної культури дозволяє реалізувати особистісно-орієнтований підхід, забезпечує індивідуалізацію і диференціацію навчання з урахуванням нахилів педагогів, підвищує активність і мотивацію, сприяє активізації творчого потенціалу.

Визначимо основні напрямки використання ІКТ в процесі розвитку риторичної культури викладача ВНЗ:

1) використання комп'ютерної техніки в якості засобу навчання та контролю за рівнем розвитку риторичної культури викладачів ВНЗ;

2) розробка web-ресурсів, призначених для викладачів українських ВНЗ, які прагнуть вдосконалити свої ораторські якості (сайти, інтернет-спільноти, групи у соціальних мережах). Інтернет, як найдоступніше на сьогодні джерело інформації, відкриває для викладачів широкі перспективи щодо вдосконалення власних ораторських здібностей. У всесвітній мережі з'являється велика кількість різноманітних матеріалів для тих, хто вивчає ораторське мистецтво.

На основі моніторингу працюючих на сьогодні інтернет-ресурсів риторичного спрямування ми

з'ясували, що, наскільки нам відомо, наразі не існує сайтів, орієнтованих на популяризацію здобутків вітчизняного красномовства, а також інтернет-ресурсів адаптованих до потреб педагогів і, зокрема, викладачів вищих навчальних закладів, бажаючих розвинути власну риторичну культуру. Отже, розробка українських сайтів риторично-педагогічного спрямування є на сьогодні актуальною проблемою.

3) on-line комунікації, з метою обміну педагогічним досвідом, навчальною, методичною та науковою літературою (інтернет-конференції, форуми, Скуре-зв'язок тощо);

4) розробка відео-курсів, спрямованих на розвиток риторичної культури викладачів ВНЗ;

5) розробка електронних посібників з риторики, які дають можливість отримувати необхідну інформацію у більш зручному вигляді, за допомогою комп'ютерної техніки або сучасних сенсорних пристроїв.

Таким чином, застосування інформаційних технологій в процесі розвитку риторичної культури не тільки інтенсифікує цей процес, економить час, але і підвищує мотивацію сучасного викладача до поглибленого вивчення комунікативних наук, зокрема таких як «Риторика», «Теорія комунікації», «Психологія спілкування», «Основи виразного читання» тощо.

ВИСНОВКИ. Отже, використання ІКТ технологій у процесі розвитку риторичної культури викладачів ВНЗ можна аргументовано вважати актуаль-

ним та перспективним напрямком науково-практичних пошуків, які відповідають сучасним тенденціям розвитку вітчизняної освіти та глобальним процесам інформатизації суспільного життя. Таким чином, нам уявляється важливим необхідність розробки та запровадження в освітній процес інноваційних ІКТ, які дозволять оптимізувати процес розвитку риторичної культури викладачів ВНЗ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Білоусова Я.В. Формування риторичної культури студентів гуманітарних факультетів у навчально-виховному процесі: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». – К., 2004. – 20 с.

2. Будянський В.І., Будянський Д.В. Риторика – мистецтво красномовства: навчальний посібник. – Суми: ПВКП «Корпункт», 2012. – 189 с.

3. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі сучасного закладу освіти: навч.-метод. посібник / Авт. колектив за заг. кер. Н.М. Чепурної. – Черкаси: Видавництво ЧОПОПП, 2007. – 265 с.

4. Захарова И.Г. Информационные технологии в образовании: учебное пособие для студентов высших учебных заведений. – М.: Издательский центр «Академия», 2005. – 192 с.

THE USE OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN THE DEVELOPMENT PROCESS OF RHETORICAL CULTURE OF TEACHERS OF HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS

D. Budyanskiy

Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University

vul. Artema, 29, Kharkiv, 61002, Ukraine. E-mail: root@hnpu.edu.ua

The paper examines the today actual educational problem of the development of rhetorical culture of the modern higher educational institutions teachers by means of information and communication technologies. The author substantiates an opinion on the effectiveness of the use of modern means of training in the system teachers professional activity of the teacher, and in particular, in the development process of rhetorical culture. The content and functionality of major information and communication technologies, which have a rhetorical-pedagogical potential, are considered. These, in particular, are computers, the Internet (web-resources of rhetorical sense), on-line communication, video courses, online tutorials, etc. On the basis of the analysis of existing information and communication technology, the conclusion about insufficient support for the development of rhetorical culture by these means is made. Consequently, the need for the development and implementation of these means, adapted to the needs of teachers who want to develop their public speaking skills, in educational practice of modern universities is underlined.

Keywords: information and communication technology, rhetorical culture of university teachers.

REFERENCES

1. Bilousova, Ya.V. (2004), "Formation of the rhetorical culture of students of humanitarian faculties in the educational process", Abstract of Cand. Sci. (Ped.) dissertation, 13.00.01, Kiev. (in Ukrainian)

2. Budyans'kyu, V.I. and Budyans'kyu, D.V. (2012), *Rytoryka – mystetstvo krasnomovstva* [The rhetoric – the art of eloquence], PVKP Korpunkt, Sumy. (in Ukrainian)

3. Chepurna, N.M. (2007), *Vykorystannia informatiino-komunikatsiinykh tekhnolohii u navchalnomu protsesi suchasnoho zakladu osvity* [Information and communication technologies in the educational process of modern educational institution], Vydavnytstvo ChOIPOPP, Cherkasy. (in Ukrainian)

4. Zaharova, I.G. (2005), *Informacionnyye tehnologii v obrazovanii* [Information technologies in education], Izdatel'skij centr «Akademija», Moscow. (in Russian)

Будянський Дмитро Васильович,
к. пед. н., доцент, докторант,
Харківський національний педагогічний
університет ім. Г. С. Сковороди,
вул. Артема, 29, м. Харків, 61002, Україна
Тел.: +38(095) 648-67-83
E-mail: budianskiy@list.ru

Budyanskiy Dmytro Vasylovych,
PhD (pedagogical sciences),
Associate Professor,
Skovoroda Kharkiv National Pedagogical
University,
vul. Artema, 29, Kharkiv, 61002, Ukraine
Tel.: +38(095) 648-67-83
E-mail: budianskiy@list.ru